

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Studená válka, ve které se dost potíme
A cold war in which we sweat a lot

Vypracovala: BcA. Nela Bártová
Vedoucí diplomové práce: akad. mal. Tomáš Hlavina, Jimena Mendoza
Oponent diplomové práce: Mgr. Jakub Frank

Akademický rok 2024/2025

K tématu diplomové práce s názvem *Studená válka, ve které se dost potíme* jsem dospěla postupně. Již dlouho využívám bezcílnou i cílenou chůzi jakožto instantní antidepresivum. Potřeba chůze byla ve mě pěstována. Dětství, kdy mě táta pravidelně a často bral na výlety do přírody, dospívání v Ostravě a mé nekonečné procházky na tamní haldy v okolí, až po stavy tak nesnesitelné, kdy jediná možnost jak z nich vyjít, bylo doslova impulzivně vyjít. Jít 20 km někam, kde se vnitřní tlaková hráz protrhla. Chůze mě začala zajímat i v rámci umělecko-historického kontextu, kde je očividná paralela s romantiky na přelomu 18. a 19. století., kteří po nadvládě klasicismu, kdy převažoval trend, že přírodu je spíše třeba spíše krotit, začali znovuobjevovat estetické i filosofické kvality v její divokosti. Lidé začali chodit do přírody ne kvůli práci nebo cestě, ale pro zážitek samotný, vznikl fenomén pěší turistiky i ikonické zápisky z cest, jako např. „*Deník na cestě do Itálie*“¹ (napsáno 1834) Karla Hynka Máchy o jeho pěší pouti z Prahy do Benátek, která je hluboce osobním dokumentem putování, zapsána strohou, ale neméně silnou formou: „Kirchberg zříceniny. Krásné oudolí. Koupel. První sníh. Hraničáři. Pošta. Všecko malují. Vše jím pamětihodné v dolích. Mýli nohy. Bavorský oficír. Pan Wachmistr. Čtyry Regimenty Uhrů. Noc. Nocleh. Draho.“²

V Máchových stopách šel v roce 1993 na benátské bienále František Skála, který cestu pojal stylem „něco udělám anebo ne“. Na bienále poté představil kresby zachycující krajinu své cesty, jednu větší plastiku a pár objektů z předmětů které nasbíral po cestě.

Na své procházky jsem si začala brát rekordér a sbírat nahrávky zvuků, které jsem potkala – pramen, křupání země, zvonkohra kostela ve vesnici, kterou jsem zrovna procházela. Následovalo sbírání (pro mé oko) zajímavých přírodnin z jednotlivých cest. Na procházkách také píšu - nejvíc myšlenek ke mně přichází právě při chůzi. Poezie pro mě vždy byla naprosto bezprostřední, okamžitou možností vyjádření, a přirozeně se stala nedílnou součástí mnoha mých prací. V diplomovém díle se tak snažím dát těmto druhům deníkových záznamů rámec.

„Chůze, odraz vlastního vnitřního tempa, artikuluje pohybem těla rytmus událostí v prostředí.“³ Hypnóza chůzí vede ke zcitlivění, a právě to mě zajímá. O tom jsem psala již ve své státnicové eseji „Překvapivost ticha v orchestru antropocénu“, kde jsem v kontextu zvuku hovořila o celospolečenské potřebě zcitlivění (v návaznosti na environmentální žal, který se rozlévá do žalu komplexního) a taky možnostech osobní aktivity (sluchová hygiena, akustické procházky). Ve světě plném individualismu právě vnímavost může posilovat a prohlubovat lidskost. Svět nepotřebuje víc tvrdosti. Potřebuje víc lidí, kteří jsou citliví. Moje domněnka je taková, že pokud budeme dostatečně vnímaví ke svému prostředí, staneme se vůči němu citlivějšími. Pokud si poslechnu, jak zní zem, po které chodím, možná se vůči ní stanu citlivější.

V této práci jsem pole rozšířila od zvuku k objektu. Jak napsal Václav Hájek: „K noze patří i oko, a sice oko oduševnělé.“⁴ Když jdu, jsem sjednocená s rozlehlou krajinou, ale přitom sama. Hledám a nenacházím, nehledám a nacházím. Takto jsem si začala všimnat tu zajímavého listu, tu zvláštního tvaru větve. Zprvu jsem fotila, kreslila, poté začala přírodniny sbírat.

Sklu jsem se začala věnovat při předchozím studiu v ateliéru Sochařství 2 pod vedením Jana Ambrůze, který mi práci se sklem navrhl jako materiálové rozřešení mé instalace. Nevěděla jsem o skle nic a zdálo se mi nemožné s ním cokoli dokázat – nicméně jsem to zkusila a sklo už neopustila. Tento materiál mě fascinuje především pro množství možností, jak s ním pracovat, přičemž v rámci každé se ke sklu přistupuje rozdílně, s jinou specifickou řemeslnou výbavou a znalostmi. Na sklu je taktéž kouzelné, že má svou hlavu. I ti nejzdatnější skláři, kteří mají řemeslo v malíčku, potvrzují, že je sklo stále dokáže překvapovat. Má praxe začala s tavením skleněných trubic/tyčí nad kahanem, naučila jsem se jak se dělá vitráž nebo spěkaná malba na sklo, až jsem doposud zakotvila

1 Karel Hynek Mácha, *Deník na cestě do Itálie*, Erna Janská 1927

2 Karel Hynek Mácha, *Deník na cestě do Itálie*, Erna Janská 1927, str. 2

3 Jan Trojan, Autorská reflexe akustické ekologie a soundscape v kontextu svatojakubské poutě, in: Michal Rataj (ed.), *Zvukem do hlavy; Sondy do současné audiokultury*, Praha: NAMU 2012, s. 80

4 Václav Hájek, „Slabikář vizuální kultury: Ch jako chůze“, ČT Art, 12.5.2020, <https://art.ceskatelevize.cz/inside/slabikar-vizualni-kultury-ch-jako-chuze-MwV5A>

u tavené plastiky. Už když jsem loni na sklářském sympoziu v německém Frauenau na kurzu Petra Stacha poznávala, jak funguje technika tavené plastiky, zajímalo mě, zdali lze model k zaformování vyrobit i jinak, než tradičně z hlíny, vosku nebo papíru. Nevyzpytatelné cesty osudu mě poté dovedly do jisté sklářské dílny v Hostivaři, kde s možnostmi tavené plastiky technologicky experimentuje sklářka Julie Lesová.

Pod jejím vedením jsem tedy zmíněné sesbírané přírodní objekty zaformovala do jiné, než klasické směsi sádry a písku a následně formy vypálila na specifickou teplotu, přičemž se vypálily pouze přírodniny a formy zůstaly a mohly jít do pece podruhé tak, aby se do nich roztavilo sklo. Tato speciální technologie (vyvinutá právě Lesovou) závisí samozřejmě na sklářských znalostech, ale i na náhodě a experimentu. Ve výsledných tavených plastikách tak lze spatřit jak detailní obtisk konkrétního listu, tak sledovat, kudy se skelná hmota rozhodla, že poteče.

Tato technologie, která je v neustálém vývinu tak překračuje hranice možností tradiční skleněné tavené plastiky, které budu v budoucnu nadále mileráda pokoušet.

Instalace je komplexní – v místnosti jsou připojeny reproduktory s terénními nahrávkami, které jsou postprodukčně upraveny a doplňují útržky textů, které jsem během vycházek napsala. Jednou touto básní bych tento text ráda zakončila:

*jsi gps v labyrintu života
asi ti vnutím vzorek sebe
najednou nevadí
že jsem raději nešla na diskotéku
v životě se může stát cokoli
a hlavně nic
je potřeba hovořit s kameny
věnovat pozornost ruinám
budoucí duchové
tvorí současnost*

proces výroby forem

vytavená skleněná plastika

foto: Lukáš Kropáček